

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย ระดับปริญญาบัณฑิต เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา เพื่อศึกษาบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา และเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่

1.1.1 เอกสารเกี่ยวกับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ได้แก่ บทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย รายงานการประชุมสัมมนาทั้งในและต่างประเทศ

1.1.2 เอกสารเกี่ยวกับระบบสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และบทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย รายงานการประชุมสัมมนาต่าง ๆ

1.2 กลุ่มบุคคล ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งตามขั้นตอนการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา เกณฑ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยกลุ่มข้อมูลจากเอกสาร และกลุ่มบุคคล

2.1.1 กลุ่มข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวกับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ได้แก่ บทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย รายงานการประชุมสัมมนาทั้งในและต่างประเทศ ที่สามารถรวบรวมได้ตั้งแต่เริ่มต้นการวิจัย (ภาคผนวก)

2.1.2 กลุ่มบุคคล ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยทำการสุ่มแบบ Multistage stratified cluster sampling, stratification จากสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด 125 แห่ง (ภาคผนวก) แบ่งตามภูมิภาค เป็น 6 ภาค คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยสุ่มเลือกสถาบันอุดมศึกษา 2 แห่ง จากแต่ละภูมิภาค รวมจำนวนสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด 12 แห่ง ได้แก่

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ภาคเหนือ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยพายัพ
ภาคกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์และ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ภาคตะวันออก	มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณีภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ	มหาวิทยาลัยขอนแก่นและวิทยาลัย โปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคใต้	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

จากมหาวิทยาลัยทั้ง 12 แห่ง ข้างต้น ในแต่ละมหาวิทยาลัยสุ่มเลือกคณะจากหลักสูตร 4 หลักสูตร (วิทยาศาสตร์การแพทย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์) โดยเลือก 1 คณะจาก 1 หลักสูตรและจากแต่ละคณะที่สุ่มได้ ทำการสุ่มเลือกนิสิตนักศึกษาคณะละ 120 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา 12 แห่ง เพื่อสำรวจสุขภาพคุณธรรมในการวิจัยนี้ 1,440 คน

2.2 การศึกษาบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา เกณฑ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากกลุ่มข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับระบบสังคมและเศรษฐกิจ และระบบอุดมศึกษา ที่รวบรวมได้ตั้งแต่เริ่มต้นการวิจัย (ภาคผนวก)

2.3 การศึกษาและจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนินิต นักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในข้อ 1.2.1 ได้ 8 คน ด้วยวิธี snowball Sampling เพื่อทำการ Focus Group ในการยกร่างแผนยุทธศาสตร์ฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบในการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) คุณธรรมในนินิตนักศึกษา ซึ่งศึกษาจากบทความหนังสือ ตำรา งานวิจัย รายงานการประชุมสัมมนาทั้งในและต่างประเทศ (ภาคผนวก)
2. แบบประเมินระดับคุณธรรมในนินิตนักศึกษา ตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (Student Virtue Rating System According to His Majesty the King concept) เพื่อประเมินระดับคุณธรรมในนินิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต
3. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในนินิตนักศึกษา
4. เอกสารการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการประเมินตามกระบวนการของผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบในการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ใช้แบบวิเคราะห์ตามแนวการวิเคราะห์สาระของ Krippendorff (1980) และอุทุมพร จามรมาน (2533) เพื่อใช้วิเคราะห์สถานการณ์ โดยรวมของคุณธรรมในนินิต นักศึกษา และบริษัทที่มีผลกระทบต่อสภาพคุณธรรมในนินิต นักศึกษา
2. แบบประเมินระดับคุณธรรมในนินิต นักศึกษา ตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (Student Virtue Rating System according to His Majesty the King Concept) พัฒนาจากการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ในหนังสือชุดเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เนื่องในวโรกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเจริญพระชนมพรรษา 75 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2545 มีจำนวนทั้งหมด 10 เล่ม โดยเล่มที่ 1 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับพระราชประวัติโดยย่อ ที่มาของหนังสือและบางข้อความประทับใจในองค์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากผู้ที่ได้เรียนรู้ในหลักสูตรการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สำหรับอีก 9 เล่มประกอบด้วยพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส และบทความเฉลิมพระเกียรติเกี่ยวกับหลักประพฤติปฏิบัติตนหรือหลักคุณธรรม 9 ประการ ได้แก่ สติปัญญา ความเพียร สุจริต หน้าที่ เสียสละ อุตุน เมตตา ความถูกต้องเป็นธรรม กตัญญูและเพื่อประชาชน

หลังจากวิเคราะห์สาระจากหลักคุณธรรม 9 ประการแล้วก็นำสาระที่ได้จากคุณธรรมแต่ละด้านมาจัดเรียงตามลำดับชั้น โดยหลักการของ Rubric Scoring ได้ลำดับชั้นคะแนน 1-5 ของคุณธรรมแต่ละด้าน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้เป็นแบบประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (Student Virtue Rating System according to His Majesty the King Concept)

3. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สร้างขึ้นจาก

- ประเด็นปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์เอกสารเรื่องสภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- การสำรวจระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย
- ประเด็นปัญหาที่พบจากการวิเคราะห์เอกสารเรื่องบริบทของสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อสภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา
- แนวคิดและหลักการวางแผนยุทธศาสตร์

หลังจากได้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบเพื่อตรวจความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา แล้วจึงนำไปใช้กับนิสิตนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 8 คน เพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา

4. เอกสารการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการประเมินตามกระบวนการอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

สร้างขึ้นจากการนำเค้าโครงการวิจัย สรุปจัดทำอธิบายความเป็นมาของการวิจัยโดยสังเขป วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัยพร้อมคำอธิบายโดยสังเขป นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 คือผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา และผลการศึกษาริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา และร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลจากเอกสารผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารด้วยตนเอง
2. ข้อมูลจากการสำรวจระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาได้จากแบบประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
3. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในนิสิตนักศึกษาเพื่อยกร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย
4. ข้อมูลจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา
5. ข้อมูลจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 7 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) เพื่อสรุปข้อเสนอแนะแก้ไขปรับปรุงและเพิ่มเติมในร่างแผนยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ผู้วิจัยนำข้อมูลจากเอกสารซึ่งประกอบด้วยบทความ หนังสือ ตำรา งานวิจัย รายงานการประชุมสัมมนาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับสภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา และบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อสภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา มาจัดระบบระเบียบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนที่จะสรุปในแบบวิเคราะห์เอกสาร แล้วจึงใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive data analysis) โดยวิเคราะห์จากข้อมูลส่วนย่อย ๆ (Segment) ก่อนแล้วพิจารณาส่วนย่อยที่คล้าย ๆ กัน หรือประเภทเดียวกันมารวมกันจัดเป็นประเด็นรวม (Topic) และหลาย ๆ ประเด็นรวมกันเป็นกลุ่ม (Categories) และหลาย ๆ กลุ่มจัดเป็นแบบแผน (Pattern) ของแนวคิดและประเด็นหลักที่สำคัญเกี่ยวกับสภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา และบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อสภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา
2. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าจำนวนร้อยละ ตารางไขว้ (Crosstab) และการจัดลำดับ (Ranking)

3. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการประเมินอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปสาระที่ได้จากบันทึกการสนทนาและการประชุม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
- ขั้นตอนที่ 2 การประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย
- ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา
- ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาและจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต
- ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย ระดับปริญญาบัณฑิต
- ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ สรุป และนำเสนอแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย ระดับปริญญาบัณฑิต

นักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต มีรายละเอียดในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความในวารสาร รายงานการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นำมาวิเคราะห์สาระ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารดังนี้

1.1.1 เป็นเอกสารที่ปรากฏในรูปของบทความ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายงานการประชุมสัมมนา คำสอนที่กำหนดหรือเขียน หรือเสนอ โดยผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมของนิสิตนักศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในวารสารวิชาการ หนังสือ สิ่งพิมพ์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งในอินเทอร์เน็ต ทั้งของไทยและต่างประเทศ

1.1.2 การคัดสรรเอกสารโดยพิจารณาจากชื่อเรื่อง สารบรรณ คำ หรือข้อความที่ปรากฏในเอกสารข้อ 1.1 จะปรากฏภายใต้คำหรือข้อความที่บ่งบอกหรือบ่งชี้เกี่ยวกับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา

1.2 ศึกษาวิเคราะห์สภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาตามแนวการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ของคริปเพินดอร์ฟ (Krippendorff, 1980) อุทุมพร จามรมาน (2539) และพรชูลี อาชวอำรุง (2544) โดยใช้ลักษณะการวิเคราะห์สาระเชิงระบบ (systems) และวิเคราะห์สาระเชิงภาษาโดยดำเนินการดังนี้

1.2.1 ทำการวิเคราะห์คำหรือข้อความในข้อ 1.1.2 ลงในแบบวิเคราะห์เอกสาร (ภาคผนวก) โดยอาศัยกรอบแนวคิดคุณธรรม 9 ประการ ตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

1.2.2 สรุปลวิเคราะห์สาระบันทึกในลักษณะแผนภูมิคิดวิเคราะห์ (Dendrogram) แสดงสภาพการณ์โดยรวมของคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

การประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิตดำเนินการดังนี้

2.1 พัฒนาแบบประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (Student Virtue Rating System according to His Majesty The King Concept) จากการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ในหนังสือชุดเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ดังรายละเอียดในเรื่องการสร้างเครื่องมือ

2.2 เลือกนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธี Multistage Cluster sampling , Stratification จำนวน 1440 คน จากสถาบันอุดมศึกษา 12 แห่ง ดังรายละเอียดในเรื่องกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ส่งแบบประเมินไปยังผู้ช่วยวิจัยที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมส่งกลับมา ได้แบบประเมินกลับมา

2.4 นำแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมา มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ SPSS/PC* โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ ตารางไขว้ (Crosstab) และจัดลำดับ (Ranking)

2.5 นำเสนอข้อมูลการประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ด้วยการบรรยายและตาราง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

การศึกษาบริบทของระบบโรงเรียน ระบบเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม และระบบการเมือง การบริหารจัดการที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาบริบทของระบบโรงเรียน ระบบเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม และระบบการเมือง-การบริหารจัดการที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา จากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความในวารสาร รายงานการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นำมาวิเคราะห์สาระ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารดังนี้

3.1.1 เป็นเอกสารที่ปรากฏในรูปของบทความ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายงานการประชุมสัมมนา คำสอนที่กำหนดหรือเขียน หรือเสนอโดยผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สอน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบโรงเรียน ระบบเทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม และระบบการเมือง-การบริหารจัดการที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในวารสารวิชาการ หนังสือ สิ่งพิมพ์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอินเทอร์เน็ตของไทยและต่างประเทศ

3.1.2 การคัดสรรเอกสารโดยพิจารณาจากชื่อเรื่อง สารบัญคำหรือข้อความที่ปรากฏในเอกสารข้อ 3.1.1 จะปรากฏภายใต้คำหรือข้อความที่บ่งบอกหรือบ่งชี้เกี่ยวกับระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา

3.2 ศึกษาวิเคราะห์บริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ตามแนวการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ของคริปเพินดอร์ฟ (Krippendoff, 1980) อุทุมพร จามรมาน (2539) และพรชูลี อาชวอำรุง (2544) โดยใช้ลักษณะการดำเนินการดังนี้

3.2.1 นำการวิเคราะห์คำหรือข้อความในข้อ 1.2 ลงในแบบวิเคราะห์

เอกสาร

3.2.2 สรุปวิเคราะห์สาระ บันทึกในลักษณะแผนภูมิการคิดวิเคราะห์ (Dendrogram) แสดงบริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาและจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมใน นิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

การศึกษาและจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ไทยระดับปริญญาบัณฑิต ดำเนินการดังนี้

4.1 นำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 3 มาพัฒนาเป็นร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต โดยดำเนินการดังนี้

4.1.1 การวิเคราะห์ SWOT โดยใช้ผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 3

4.1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบอุดมศึกษาและการพัฒนานิสิต นักศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาในเรื่องคุณธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ ในด้านการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนานิสิตนักศึกษา การวิจัย การ บริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ

4.1.3 กำหนดมิติในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมใน นิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ดังนี้

4.1.3.1 ผลการประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาตามรอย พระยุคลบาทจากการประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาโดยใช้แบบประเมินคุณธรรมตามรอย พระยุคลบาท ซึ่งวัดระดับคุณธรรม 9 ประการ แล้วจัดกลุ่มคุณธรรม เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) คุณธรรมที่มีค่าต่ำ
- 2) คุณธรรมที่มีค่าปานกลาง
- 3) คุณธรรมที่มีค่าสูง

4.1.3.2 ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทย ระดับปริญญาบัณฑิต

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ไทยระดับปริญญาบัณฑิต โดยการพิจารณาจากผลการประเมินระดับคุณธรรม 9 ประการตามรอย พระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ประกอบด้วย คุณธรรมที่มีค่าต่ำ

ปานกลาง และสูง กับประเภทของยุทธศาสตร์ได้จากแนวคิดของหลักอุดมศึกษาและภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนานิสิตนักศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ ได้แสดงมิติของการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ดังรายละเอียดใน ภาพที่ 7

ภาพที่ 7 มิติของการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยในระดับปริญญาบัณฑิต

ภารกิจสถาบัน อุดมศึกษา ระดับ คุณธรรม	การจัด หลักสูตรและ การเรียน การสอน	การพัฒนา นิสิตนักศึกษา	การวิจัย	การบริการ วิชาการ แก่สังคม	การพัฒนา บำรุง ศิลปวัฒนธรรม	การบริหาร จัดการ
ต่ำ (A)	(A) (1)	(A)(2)	(A) (3)	(A) (4)	(A) (5)	(A) (6)
ปานกลาง (B)	(B) (1)	(B) (2)	(B) (3)	(B) (4)	(B) (5)	(B) (6)
สูง (C)	(C) (1)	(C) (2)	(C) (3)	(C) (4)	(C) (5)	(C) (6)

ภาพที่ 7 มิติของการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ประกอบด้วยระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ระดับได้แก่ต่ำ (A) ปานกลาง (B) สูง (C) และประเภทของยุทธศาสตร์ได้แก่ การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน (1) การพัฒนานิสิตนักศึกษา(2) การวิจัย (3) การบริการวิชาการแก่สังคม (4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (5) และการบริหารจัดการ (6)

4.1.3.3 มิติของการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิตสามารถกำหนดได้เป็น 18 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 (A)(1)	มิติที่ 7 (A)(3)	มิติที่ 13 (A)(5)
มิติที่ 2 (B)(1)	มิติที่ 8 (B)(3)	มิติที่ 14 (B)(5)
มิติที่ 3 (C)(1)	มิติที่ 9 (C)(3)	มิติที่ 15 (C)(5)
มิติที่ 4 (A)(2)	มิติที่ 10 (A)(4)	มิติที่ 16 (A)(6)
มิติที่ 5 (B)(2)	มิติที่ 11 (B)(4)	มิติที่ 17 (B)(6)
มิติที่ 6 (C)(2)	มิติที่ 1 2(C)(4)	มิติที่ 18 (C)(6)

4.2 ทำการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในนิสิตนักศึกษา จำนวน 8 คน เพื่อพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต โดยดำเนินการดังนี้

4.2.1 ติดต่อนัดหมายนิสิตนักศึกษาผ่านนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเป็นผู้สนใจเรื่องการพัฒนาคุณธรรม โดยวิธีการเสนอชื่อต่อ (Snowball sampling) (Symon and Cassell, 1988 : 30) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 8 คน แล้วทำการนัดหมายเพื่อสนทนากลุ่ม

4.2.2 จัดสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยได้นำเสนอความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด ขั้นตอนการดำเนินงาน ผลการศึกษา วิเคราะห์สภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ผลการสำรวจระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ผลการศึกษาริบทของระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ SWOT และมิติของการวางแผนกลยุทธ์ศาสตร์

4.2.3 ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มซักถามเพื่อความเข้าใจตรงกันและอธิบายเพื่อให้อยู่ในกรอบข้อตกลงเบื้องต้นและวิธีการวิจัย

4.2.4 เปิดการอภิปราย เสนอแนะ แก้ไขปรับปรุงร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต โดยมีการบันทึกเทปไว้

4.2.5 หลังจากเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสรุปผลการแก้ไข ปรับปรุง และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นเอกสารประกอบการประชุมเพื่อนำเสนอในการประชุมสัมมนาผู้บริหารและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาต่อไป

4.3 ทำการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 4.2 แต่ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเป็นผู้บริหารและอาจารย์ที่รับผิดชอบในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาหลาย ๆ แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 23 ท่าน

หลังจากเสร็จสิ้นการประชุม ผู้วิจัยได้สรุปผลการแก้ไข ปรับปรุงและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นเอกสารประกอบการประชุมเพื่อนำเสนอในการประชุมสัมมนาคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา โดยรูปแบบอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

การตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ผู้วิจัยทำการตรวจสอบโดยการประเมินอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Model) โดยผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์คัดสรร คือ ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจากสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาสำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาโท และมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี อาจารย์หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาโท และมีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้บริหารฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ด้านการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา การศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ด้านกลยุทธ์ สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท ตามรายชื่อในภาคผนวก เพื่อตรวจสอบแผนกลยุทธ์ศาสตร์รวมทั้งเสนอข้อเสนอนั้น ๆ โดยมีการดำเนินการดังนี้

- 5.1 ติดต่อด่วนประชุมและทำหนังสือเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ ตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์
- 5.2 ในวันประชุมผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการ ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ผลการประเมินระดับคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา ผลการศึกษาวิเคราะห์บริบทระบบสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา และร่างแผนยุทธศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบจากนิสิตนักศึกษาในการสนทนากลุ่ม และจากการประชุมสัมมนาผู้บริหารและอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษา สรุปโดยส่งเขาให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมทราบ
- 5.3 ผู้ทรงคุณวุฒิซักถามประเด็นต่างๆ ที่สงสัยในกระบวนการให้ความกระจ่างในประเด็นต่าง ๆ
- 5.4 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมแผนยุทธศาสตร์
- 5.5 นำผลการประชุมไปปรับปรุงแก้ไข และสรุปผลขั้นต้น
- 5.6 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ สรุป และนำเสนอแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้วิจัยวิเคราะห์สรุปและนำเสนอแผนยุทธศาสตร์ ฯ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการประมวลข้อเสนอนี้และแก้ไขปรับปรุงและเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ความเข้ากันได้ และหรือเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกันในมิติต่าง ๆ ทั้ง 18 มิติ
2. นำข้อสรุปไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
3. สรุปผลและปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้าย
4. เขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนดำเนินการวิจัยทั้ง 6 ขั้นตอนได้แสดงไว้ใน ภาพที่ 8

ภาพที่ 8 สรุปขั้นตอนการวิจัยเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิต

ขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัย

